

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 2.6.2014
COM(2014) 427 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Soome 2014. aasta riiklikku reformikava

ja esitatakse nõukogu arvamus Soome 2014. aasta stabiilsusprogrammi kohta

{SWD(2014) 427 final}

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Soome 2014. aasta riiklikku reformikava

ja esitatakse nõukogu arvamus Soome 2014. aasta stabiilsusprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta², eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitus³,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone⁴,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Ülemkogu kiitis 26. märtsil 2010 heaks komisjoni ettepaneku käivitada uus tööhõive ja majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020”, mis põhineb majanduspoliitika tõhustatud koordineerimisel ning keskendub esmatähtsatele valdkondadele, kus on vaja võtta meetmeid Euroopa jätkusuutliku majanduskasvu potentsiaali ja konkurentsivõime suurendamiseks.
- (2) Nõukogu võttis 13. juulil 2010 komisjoni ettepanekute põhjal vastu soovitusel liikmesriikide ja liidu majanduspoliitika üldsuuniste kohta ajavahemikuks 2010–2014 ning 21. oktoobril 2010 otsuse liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta; mõlemat dokumenti koos nimetatakse koondsuunisteks. Liikmesriike kutsuti üles võtma koondsuuniseid arvesse oma majandus- ja tööhõivepoliitikas.

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

³ COM(2014) 427 (final).

⁴ P7_TA(2014)0128 ja P7_TA(2014)0129.

- (3) Riigipead ja valitsusjuhid võtsid 29. juunil 2012 vastu majanduskasvu ja töökohtade loomise kokkuleppe, millega nähakse ette sidus raamistik meetmete võtmiseks liikmesriikide, ELi ja euroala tasandil ning võimaldatakse kasutada kõiki võimalikke hoobasid, vahendeid ja poliitikaid. Nad tegid otsuse liikmesriikide tasandil võetavate meetmete kohta, rõhutades eelkõige kindlat kavatsust saavutada strateegia „Euroopa 2020” eesmärgid ja rakendada riigipõhiseid soovitusi.
- (4) Nõukogu võttis 9. juulil 2013 vastu soovitusi Soome 2013. aasta riikliku reformikava kohta ja esitas arvamuse Soome ajakohastatud stabiilsusprogrammi (2012–2016) kohta. Kooskõlas määrusega (EL) nr 473/2013⁵ esitas komisjon 15. novembril 2013 arvamuse Soome 2014. aasta eelarvekava kohta⁶.
- (5) Komisjon võttis 13. novembril 2013 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi,⁷ mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2014) algust. Samal päeval võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande,⁸ milles nimetati Soomet liikmesriigina, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (6) Euroopa Ülemkogu kiitis 20. detsembril 2013 heaks prioriteedid finantsstabiilsuse tagamiseks, eelarve konsolideerimiseks ja majanduskasvu hoogustamiseks. Ülemkogu toonitas vajadust jätkata diferentseeritud ja majanduskasvu soodustavat eelarve konsolideerimist, taastada tavapärased majandusele laenuandmise tingimused, edendada majanduskasvu ja konkurentsivõimet, tegeleda töötuse probleemiga ja majanduskriisi sotsiaalsete tagajärgedega ning moderniseerida avalikku haldust.
- (7) Komisjon avaldas 5. märtsil 2014 määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 5 alusel Soome suhtes läbi viidud põhjaliku analüüsi tulemused⁹. Komisjoni analüüsi põhjal võib järeldada, et Soomes esineb endiselt makromajanduslik tasakaalustamatus, mis nõuab järelevalvet ja poliitikameetmeid. Eelkõige tuleb ka edaspidi pöörata tähelepanu viimaste aastate halbadele eksporditulemustele, mis on tingitud tööstuse restruktureerimisest ning kulupõhistest ja mittekulupõhistest konkurentsivõime teguritest.
- (8) Soome esitas 17. aprillil 2014 nii oma 2014. aasta riikliku reformikava kui ka 2014. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (9) 2014. aasta stabiilsusprogrammis esitatud eelarvestrateegia eesmärk on naasta 2015. aastal keskpika perioodi eelarve-eesmärgi juurde, säilitada struktuurne eelarvepositsioon seatud eesmärgi tasemest kõrgemal kogu eeloleva programmiperioodi jooksul ning hoida valitsemissektori eelarve alates 2017. aastast tasakaalus. Soome keskpika perioodi eelarve-eesmärk, milleks on viia struktuurne puudujääk 0,5 %-ni SKPst, vastab stabiilsuse ja kasvu pakti nõuetele. Soome saavutas oma keskpika perioodi eelarve-eesmärgi 2013. aastal ja kavatseb 2014. aastal selle lähedal püsida, olles samal ajal vastavuses ka kulueesmärgiga. Soome plaanib 2015. aastal püsida keskpika perioodi eelarve-eesmärgist kõrgemal ja jätkata kooskõlas kulueesmärgiga. See vastab üldjoontes stabiilsuse ja kasvu pakti nõuetele. Samal ajal koguvõla suhe suureneb ja ületab prognooside kohaselt 2015. aastal

⁵ ELT L 140, 27.5.2013, lk 11.

⁶ C(2013) 8012 (final)

⁷ COM(2013) 800 final.

⁸ COM(2013) 790 final.

⁹ SWD(2014) 89 final.

ajutiselt 60 % SKPst, seda peamiselt nõrkade makromajanduslike väljavaadete tõttu. Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium, mis ei ole koostatud sõltumatult, on usutav, ehkki see on pisut optimistlikum kui komisjoni kevadprognoos 2014. ja 2015. aasta majanduskasvu kohta. Komisjoni 2014. aasta kevadprognoosi kohaselt on 2014. aastal ette näha struktuurse eelarvepositsiooni halvenemist 0,3 % võrra SKPst, mis tähendab kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgist, ja selle paranemist 0,6 % võrra SKPst 2015. aastal, samas kui kulueesmärgist peetakse mõlemal aastal kinni. Tuginedes oma hinnangus programmile ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 kohaselt komisjoni koostatud prognoosile, on nõukogu seisukohal, et Soome saavutab eeldatavalt oma programmi eesmärgid, mis on üldjoontes kooskõlas stabiilsuse ja kasvu paktiga.

- (10) Pikemas perspektiivis on Soome jätkusuutlikkus suures ohus, kuna elanikkonna vananemisega seotud kulud avaldavad mõju eelarvele. Soome on mõistnud mahajäämust jätkusuutlikkusest ja esitas 2013. aastal struktuuripoliitika programmi, mille eesmärk on mahajäämus likvideerida ja taaskäivitada majanduskasv. Veel üheks oluliseks sammuks on valitsemissektori kululimiidid ja 2014. märtsi eelarvekava ajavahemikuks 2015–2018, milles nähakse ette kohandusmeetmeid, struktuurireforme ja investeeringute suurendamist. Tulude poole kohandusmeetmed puudutavad peamiselt tulu- ja tootemaksu tõusu.
- (11) Avalike teenuste tõhusus ei ole sammu pidanud erasektori tootlikkuse arenguga. Soome valmistab ette omavalitsusstruktuuri, tervishoiu ja sotsiaalteenuste haldusreforme. Omavalitsusstruktuuri reform tugineb omavalitsuste vabatahtlikul ühinemisel, millega kaasnevad riigipoolsed rahalised stiimulid. Vabatahtlike ühinemiste tulemus on veel ebaselge. Sotsiaalhoolekande ja tervishoiuteenuseid hakkavad pakkuma viis piirkondlikku asutust ning omavalitsused jätkavad osalemist teenuste osutamisel. Kõik üksikasjad ei ole veel teada. Õiguslik ettepanek kavatakse teha 2014. aasta sügisel. Uued struktuurid peaksid olema kehtestatud 2017. aasta alguseks. 2013. aasta juuli seadus, milles käsitletakse eakamate inimeste teovõimet ja milles pööratakse enam tähelepanu ennetusele, rehabilitatsioonile ja iseseisvale elamisele, peaks aitama vähendada vajadust hooldekodude järele ning sisaldama pikaajalise hoolduse edasisi kulusid.
- (12) Soome tööjõuturu suurim probleem on endiselt seotud tööjõu pikaajalise pakkumisega, kuna tööturult lahkuvate inimeste arv on praegu sisenejate omast suurem. Tööjõunõudluse täitmiseks tulevikus tuleb pikendada töötatud aega ja suurendada tööjõupakkumist. Valitsuse 2013. aasta struktuuripoliitika programmis on meetmed töötatud aja pikendamiseks ja tööjõunõudluse parandamiseks, samuti suurendatakse tööleasumisega seotud stiimuleid. Soome vähendab võimalusi varem pensionile jääda, kuid endiselt on alles nn töötustunnelid, mille puhul eakamatel töötutel on teatavatel tingimustel võimalik kasutada töötushüvitist kuni pensionile minekuni. Hiljuti kehtestatud oodatava eluea koefitsient ja pensioniõiguse määra kolmekordistamine näib avaldavat vaid piiratud mõju pensionile jäämise tavadele. Kuna oodatav eluiga kasvab prognoositust kiiremini ja inimesed ei soovi kauem töötada, võib pensionide piisavus sattuda ohtu. Soome on endale seadnud eesmärgi tõsta 2025. aastaks tegelikku pensioniiga vähemalt 62,4 eluaastani. On küsitav, kas eesmärk suudetakse saavutada ilma selliste uute meetmeteta nagu seadusjärgse pensioniea tõstmine ja tugevamad pingutused eakate töötajate tööhõive suurendamiseks. Sotsiaalpartnerid koostavad pensionireformi käsitlevat ettepanekut, mida hakkab rakendama uus valitsus, kes astub ametisse pärast valimisi 2015. aasta kevadel. Jõustuma peaks see 2017. aasta alguses. Soome on võtnud asjakohased ja

Julged meetmed noorte ja pikaajalise töötusega tegelemiseks. Selleks et sihtrühmas toimuksid alalised muutused tööks vajalike oskuste ja rühma tööturu väljavaadete osas, on vaja aega.

- (13) Soome on võtnud meetmed üldise konkurentsiohustiku parandamiseks ning teatavat edu on saavutatud eluterve konkurentsi programmi rakendamisel. Konkurentsiamet ja tarbijakaitseamet on ühinenud ja selle uus struktuur on varases rakendamisjärgus. Konkurentsiseadusega kehtestati tarbekaupade jaemüügisektoris tegutsevate kaubandusettevõtjate suhtes valitseva seisundi piirmäär ning Soome konkurentsi- ja tarbijakaitseametile on antud erivolitused teatavatel tingimustel sekkuda, kui avalik-õiguslike asutuste tegevus moonutab turul konkurentsi. Soome jaekaubanduse turg on väga kontsentreerunud ja asjaomastes õigusaktides on teatavad tegurid, mis muudavad konkurentsi vähem tõhusaks ja tugevdavad kahe jaemüüja juhtpositsiooni. Näidete hulgast võib leida linnaplaneerimismõõde, mis on väga ranged nii suurte kui ka väikeste kaubandusettevõtjate jaoks. Maa kasutamise ja planeerimise määrus on praegu läbivaatamisel ja nüüd on võimalus muuta see eluterve konkurentsi suhtes sõbralikumaks. Jaemüügisektor on endiselt kõige reguleeritum liikmesriikide seas, hõlmates suurte jaemüügiettevõtete määreusega loodud konkurentsikaitset.
- (14) Majanduskasvu ja konkurentsi taastamine on Soome majanduse peamine probleem. Soome rahvusvaheline konkurentsivõime on väga hea, kuid sellest hoolimata kaotas ta ajavahemikul 2007–2012 ELis oma ekspordituruosakaalu kõige kiiremini. Ettevõtete teadus- ja arendustegevuse maht väheneb ning teadus- ja arendustegevuse riiklik eesmärk on veelgi kaugemale nihkunud. Tähtsat rolli mängib see, kuidas Soome teadus- ja innovatsioonisüsteem suudab teadus- ja arendustegevusse tehtud investeeringuid muuta uuteks uuenduslikeks toodeteks ja teenusteks. Praegu ei ole piisavalt investeeringuid, mille abil muuta teadus- ja arendustegevuse potentsiaal uuteks toodeteks. Piiratud arv suuri eksporditavaid ettevõtjaid, kes müüvad kitsast tootevalikut, ning Soome väikeettevõtete vähenemine ekspordisuutlikkuses mõjuvad negatiivselt kaubandustulemustele ja võimalikule majanduskasvule. Ekspordipotentsiaali tuleks ergutada, nähes väiksematele ettevõtjatele täiendavalt ette individuaaltoetused rahvusvahelistumise jaoks. Soome on käivitanud reformid, et suurendada suutlikkust luua innovaatilisi tooteid ja toetada tööstuse mitmekesistamist, sealhulgas teadusasutuste ja teadustegevuse rahastamise ulatuslik reform. 2013. aasta struktuuripoliitika programm ja valitsemissektori kululimiidid ning 2014. aasta eelarve kava (2015–2018) ei sisalda mitte ainult kohandamise meetmeid ja struktuurireforme, vaid ka algatusi majanduskasvu ja innovatsiooni edendamiseks. Soomel oleks kasu ka energiavarustuse mitmekesistamisest, eriti seetõttu, et praegu kasutatakse vaid ühte gaasitarbijat.
- (15) Komisjon hindas Euroopa poolaasta raames põhjalikult Soome majanduspoliitikat. Ta on hinnanud stabiilsusprogrammi ja riiklikku reformikava. Hindamisel on võetud arvesse kõnealuste dokumentide asjakohasust Soome eelarve- ja sotsiaal-majanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, aga ka nende vastavust ELi eeskirjadele ja juhistele, pidades silmas vajadust tugevdada liidu üldist majandusjuhtimist, lisades tulevastesse riiklikesse otsustesse ELi tasandi panuse. Euroopa poolaasta raames komisjoni koostatud soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitusel 1–5.
- (16) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu Soome stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus¹⁰ selle kohta kajastub eelkõige soovitusel 1.

¹⁰

Vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

- (17) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja kõnealust hindamist, on nõukogu läbi vaadanud riikliku reformikava ja stabiilsusprogrammi. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitustes 2, 4 ja 5.
- (18) Komisjon on Euroopa poolaasta raames hinnanud ka kogu euroala majanduspoliitikat. Sellele analüüsile tuginedes on nõukogu esitanud konkreetsed soovitused liikmesriikidele, kelle vääringuks on euro. Ka Soome peaks tagama kõnealuste soovituste täieliku ja õigeaegse rakendamise,

SOOVITAB Soomel võtta ajavahemikus 2014–2015 järgmisi meetmeid:

1. Tugevdada 2014. aasta eelarvemeetmeid, võttes arvesse keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suhtes tekkinud lõhet. 2015. aastal ja pärast seda järgida kavakohaselt keskpika perioodi eelarve-eesmärki ning tagada, et võlakriteeriumid oleks täidetud, jätkates samas majanduskasvu soosivat eelarvepoliitikat. Rakendada kiirelt struktuuripoliitika programmis ja valitsemissektori kululimiitidega ning 2014. aasta eelarve kavas (2015–2018) ettenähtud reformid, et vähendada eelarve jätkusuutlikkuse mahajäämust ja tugevdada majanduskasvutingimusi.
2. Tagada omavalitsusstruktuuri ning sotsiaal- ja tervishoiuteenuseid käsitlevate käimasolevate haldusreformide tulemuslik rakendamine, et suurendada kulutõhusust avalike teenuste osutamisel.
3. Parandada kogu tööjõu potentsiaali kasutamist tööturul, sealhulgas parandades tööhõivemäära ja eakamate töötajate tööhõivet, vähendades ennetähtaegselt pensionile jäämise võimalusi ning viies seadusjärgse pensioniea vastavusse oodatava eluea muutustega. Parandada noorte ja pikaajaliste töötute tööturuväljavaateid, keskendudes eriti kutseharidusele ja suunatud aktiveerimismeetmetele.
4. Jätkata konkurentsi suurendamist toote- ja teenusteturgudel, eelkõige jaemüügisektoris, rakendades elutervet konkurentsi edendavat uut programmi, sealhulgas maakasutuse ja ehitusseaduse muudatused, mis aitavad toetada elutervet konkurentsi.
5. Suurendada Soome suutlikkust pakkuda uuenduslikke tooteid ja teenuseid ning asutada kiire arenguga ettevõtteid kiiresti muutuvas keskkonnas ning jätkata tööstuse mitmekesistamist, eelkõige suurendades stiimuleid investeerida Soome ja abistades täiendavalt väikeettevõtteid eksporditurule sisenemisel. Kiirendada Eesti-Soome gaasiühenduse arendamist.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*